

Inceputul stagiunii e marcat, în acest an, de vii și numeroase luări de poziție ale presei și oamenilor de teatru.

Dat fiind că una din importante teme abordate a fost aceea a modului cum se dezvoltă tînăra generație de actori, redacția a considerat util să se adreseze cîtorva dintre cei mai reprezentativi interpreți din rîndurile tinerețului, solicitîndu-i să-și expună punctul de vedere asupra acestei probleme vitale pentru dezvoltarea artei scenice.

Publicăm mai jos articolul lui Gh. Popovici-Poenaru, de la Teatrul Național „I. L. Caragiale” din București.

întem la începutul unei noi stagiuni — pentru mine a patra — de cînd, cu sfială și respectuoasă emoție, am intrat în colectivul Teatrului Național „I. L. Caragiale” din București. Îmi amintesc simțămintele mele din acele zile ale toamnei anului 1959: bucuria copleșitoare se amesteca cu teama de încercările care credeam

că mă așteaptă, îngrijorarea se amesteca cu entuziasmul, și eram cu totul sub tainica înfrîurire a celui solemn mit de care este înconjurată, în fața tinerețului actoricesc din întreaga țară, instituția primei noastre scene. M-am gîndit la toate astea, mai cu seamă în această vară, cînd un anunț de concurs al Teatrului Național a adunat pe caldarîmul Pasajului Comedia zeci de actori gata să-și părăsească roluri de răspundere și prestigiu în teatre din regiuni pentru o figurație sau un post în corpul de ansamblu; și dacă unii, lipsiți de demnitate și crez artistic, erau mînați doar de dorința obținerii unei locuințe în București, cei mai mulți veniseră fiindcă năzuința supremă a unui tînăr actor este apariția pe scîndurile scenei de la Național. De ce amintez aceste lucruri? Fiindcă, în acest început de stagiune, noi, tinerii care am izbutit să jucăm pe scena aceasta, în locul sentimentelor de odinioară și a firescului elan creator, sîntem cuprinși de o tot mai precizată și adîncă nemulțumire. Fiindcă, în ceasul trasării planului de lucru, al organizării proiectelor și disciplinării activității — care este începutul stagiunii —, noi nu știm ce sarcini vom avea, căror răspunderi va trebui să le facem față.

Înainte de a vorbi despre stagiunea care vine, să facem însă un bilanț al celei trecute. A însemnat ea oare pentru noi (înțelegînd prin „noi” pe tinerii actori admiși în urma ultimelor concursuri la Teatrul Național) prilejul unei creșteri profesionale, al demonstrării unei maturizări artistice sau al relevării unor noi laturi ale disponibilităților actoricești?

În loc să vorbesc despre alții, vreau să vorbesc despre mine. Am venit la Teatrul Național cu un calificativ — să zicem — meritoriu, obținut într-un rol de grea și încordată încercare: Lenin, rol în care am fost distribuit cu tînerească cutezanță și avîntată inițiativă de către doi tineri regizori, colegi din Institut. Am avut fericirea să joc acest rol de imensă răspundere și bucurie și

seena Teatrului Național. De atunci au trecut trei ani. Între timp l-am mai interpretat pe Lică chitaristul, fidelul suflet cinstit din *Dezertorul*, și, în două piese de Molière, doi amorezi. Nu intenționez să redactez aici un bilanț al rolurilor mele. Poate, pentru un asemenea bilanț, mulți tineri din teatrul nostru pot completa o listă cu roluri mult mai numeroase; problema nu este dacă jucăm ori nu, sau a frecvenței cu care sîntem distribuiți, ci a *valorificării noastre*. Nu mă fac apărătorul „balastului” actoricesc din schema Teatrului Național. Acest balast există și socot că el trebuie curajos și cu răspundere înlăturat. Vreau să vorbesc însă despre acei tineri considerați așa-zise „speranțe”, promisiuni pentru Teatrul Național al zilei de mîine.

Se plîng regizorii din teatrul nostru de plafonarea tineretului, de căderea în manierism și șablonizare, de inerție și superficialitate. În ceea ce mă privește, eu nu sînt mulțumit de rezolvarea dată lui Clăente în *Bolnavul închipuit*, rol în care am fost distribuit fiindcă jucasem ceva similar în *Tartuffe*: Damis. Socot și eu că unii dintre noi, cei tineri, am alunecat într-un anume manierism — cum s-a vădit, de pildă, în multe spectacole —, că unii se complac în monotonie, după cum alții se repetă în poante, și enumerarea neajunsurilor poate continua pe multe rînduri. Dar oare numai ei sînt vinovați că nu se dezvoltă în justificată proporție cu datele lor recunoscut generoase? Oare actori ca Gh. Cozorici, Eva Pătrășcanu, Mihai Fotino, Simona Bondoc, Damian Crîșmaru, Matei Gheorghiu, Gabriel Dănciulescu, Mircea Cojan, Elisabeta Preda au marcat vreo curbă ascendentă în evoluția lor? Alți tineri, cu prestigiul dobîndit în teatre din provincie, nu și l-au confirmat aici. Mă gîndesc la Eliza Ploeanu, la Cosma Brașoveanu, la Constantin Rautchi. Și au trebuit să treacă zece ani ca Victor Moldovan, care își dovedise talentul la Teatrul Național din Cluj, să poată juca un rol pe măsura lui: Scapin!

Aceste nemulțumiri și păreri de rău, în majoritatea cazurilor pe deplin justificate, s-au adunat și au creat în sînul tineretului din teatrul nostru o atmosferă neprincipială, nesănătoasă, lipsită de combativitate și generatoare de pasivitate față de preocupările profesionale. S-a ajuns să se vînture printre unii tineri actori teorii incompatibile cu etica teatrului nostru — ca teoria „șansei”, a „ploconirii” față de regizori, care altminteri te „întarcă”; au apărut o oboseală blazată, o lipsă de interes față de evoluția profesională și față de răspunderile întregului colectiv. Nu am vrea ca această stare de lucruri să se perpetueze în noua stagiune. Precum spuneam, ea a și început, și noi încă nu am pornit la treabă. La data cînd scriu aceste rînduri, nu știm nici cu ce ne vom prezenta la concursul tinerilor actori. Concursul nostru! Și, așa cum spunea un coleg de-al nostru într-o adunare de U.T.M., faptul că numai doi tineri actori știu precis ce vor juca în stagiunea aceasta îl mîhnește, fiindcă noi am alcătuit și alcătuim o generație care a jucat întotdeauna împreună, ne-am cîștigat aprecierile împreună și am meditat asupra neajunsurilor noastre împreună. Dorim cu toții să dobîndim sentimentul de apartenență la un colectiv organizat, orientat către un program artistic definit, să participăm deopotrivă la fapte de artă și gînduri artistice pentru care am fost chemați. Angajați în urma unor repetate concursuri, noi, actorii tineri, n-am dobîndit sentimentul utilității noastre în teatru, al necesității prezenței în colectiv. De unde, ca o primă formă de reacție, dorința tineretului de a pleca de la Teatrul Național. Soluție ușoară, dar ineficace. Tineretul trebuie să rămînă și să se dezvolte în Teatrul Național. Sentimentul hazardului în rezultatele noastre, al distribuirii întîmplătoare, al reușitelor sau nereușitelor întîmplătoare, și nu ca o urmare a unor proiecte cu rigoare urmărite, în vederea creșterii unei tinere generații capabile să preia mîine ștafeta artei din mîna măștrilor de azi, duce la blazare, cu totul străină profilului și eticii unui tînar actor din teatrul nostru.

Poate că eu nu sînt în măsură să judec diagrama urcării noastre pe treptele măiestriei profesionale, valorificarea înțeleaptă a resurselor actoricești, într-un cuvînt, creșterea profesională, dar aș dori să simțim această preocupare și cîntărire din partea regizorilor noștri. Faptul că un regizor „nu te-a văzut” în distribuție rămîne un argument indiscutabil, ca o sentință fără drept de apel, deși cred că, categoric subiectivă, distribuția poate fi oricînd cu prisosință argumentată. Deșigur, nu putem pretinde unui regizor să ne afișeze pe lista distribuției sale dacă „nu ne-a văzut” în rol. Se întîmplă însă ca miopia regizorului sau chiar orbirea să se exercite și asupra repertoriului, și asta ne doare cel mai tare.

Repetăm adesea în faiere, și privirile ne cad asupra afișelor din vremea lui Nottara, Demetriad etc. ...*Hamlet, Ruy Blas, Don Carlos, Avarul*... Oare aceste titluri n-ar trebui să se mențină pe afișele Teatrului Național, anunțind spectacolele de azi, contemporane, cu aceste texte ilustre, pe care tinăra generație a zilelor noastre trebuie să le cunoască și să și le însușească, ca semn că ele sînt nemuritoare și deci aparțin și momentului nostru? N-am văzut încă niciodată un spectacol românesc cu o piesă a clasicilor antichității. Sînt convins că la Teatrul Național s-ar cuveni să-l vîd. Poate să și joc într-un asemenea spectacol, fiindcă, în bagajul cunoștințelor și deprinderilor noastre, cred că este obligatoriu contactul cu marile valori ale clasicismului.

Ceea ce ne frămîntă însă cel mai mult pe noi, tinerii, este dorința de a juca în piese contemporane, de a da viață scenică unor roluri și gânduri contemporane. M-au bucurat mult succesele înregistrate de colegii mei, tineri actori, în piese originale ca *Prietenia mea Pix, De n-ar fi iubirile...*, *Mi se pare romantic*, — spectacole din repertoriul altor teatre; și am regretat că ele nu s-au născut pe scena noastră. Am citit de curînd *Steaua polară*, prima piesă a lui Sergiu Fărcașan, un scriitor pe care îl citesc și îl urmăresc totdeauna cu deosebit interes. Mărturisesc că m-ar fi pasionat munca asupra unui personaj din această piesă și în general aș dori foarte mult să lucrez un rol cu caracter contemporan, care să mă silească să descopăr în scenă trăsături noi, specifice tipologiei zilelor noastre, să relev date etice noi, cu neputință de sesizat altădată. Din păcate însă, regizorii noștri n-au „văzut” aceste piese, care s-ar fi putut opri și pe mesele secretariatului nostru literar. Desigur, montarea unor piese originale, a unor texte contemporane, care nu și-au dobîndit încă liniștitorul gir al succesului de public și adeviziunea criticii, este însoțită de un risc: riscul eșecului. Îndrăzneala de a comite greșeli, smulgerea din rutină, fantezia sînt atribute inerente tinereții. Iată ce dorim și ce cerem teatrului nostru: tinerețe. O atmosferă febrilă și creatoare, îndreptată spre un înalt scop artistic, inițiativă incandescentă și idei contemporane, luptă cu rutina, cu comoditatea, cu succesul facil și cu prejudecățile de tot felul. Dorim să avem în mijlocul nostru și un animator, pătruns de simțul contemporaneității, cu tot ceea ce semnifică acest cuvînt în esența lui, un factor care să canalizeze energiile, dorința de studiu, entuziasmul, și să înlăture oboselile, lenea, scepticismul. Se află în teatru — și ne bucurăm atunci cînd avem prilejul să-i vedem în scenă — mari maestri, regizori și actori, care ne-au îndrumat pe băncile Institutului. Am dori să simțim mai activ grija și îngrijorarea lor pentru greșelile și scăderile noastre, ca și entuziasmul pentru realizări — atunci cînd ele într-adevăr există.

Pentru a ne menține entuziasmul, credința în noi și în utilitatea noastră, pentru a dobîndi responsabilitatea caracterului obștesc al muncii noastre, dorim să simțim că facem parte dintr-un colectiv unit și cu principii superioare de organizare.

Mi-am permis să scriu aceste rînduri, acum la început de stagiune, cu certitudine că ecoul lor se va răsfrînge pozitiv asupra muncii noastre.

Gh. Popovici-Poenaru

1 octombrie 1962

...Treceți la coadă
vă rog!